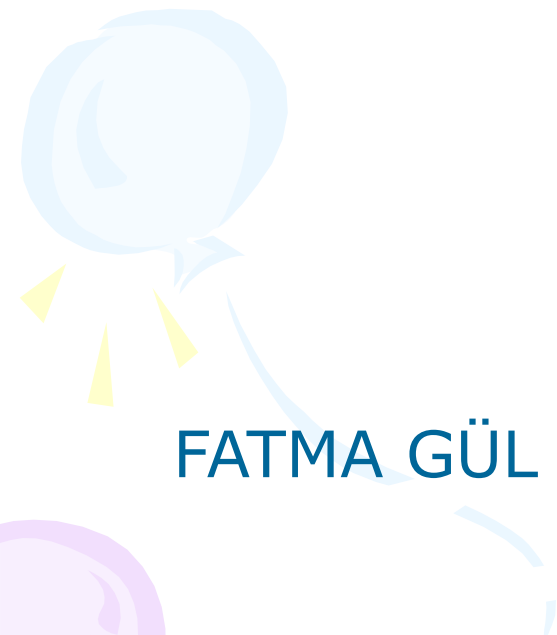

ÖNYARGI

FATMA GÜL CİRHİNLİOĞLU

Kurabiye Hırsızı

**Bir gece kadının biri
bekliyordu havaalanında,
Daha epeyce zaman vardı,
uçağının kalkmasına.
Havaalanındaki dükkândan
bir kitap ve bir paket
kurabiye alıp, kendisine
oturacak bir yer buldu.**

-
- **Kendisini kitabına öyle kaptırmıştı ki, yine de yanında oturan adamın olabildiğince cüretkâr bir şekilde aralarında duran paketten birer birer kurabiye aldığını gördü, ne kadar görmezden gelse de.**

A decorative graphic on the left side of the image featuring three balloons in light green, light blue, and light purple, each with a yellow streamer and small yellow triangular flags.

**Bir taraftan kitabını
okuyup, bir taraftan
kurabiyesini yerken,
Gözü saatteydi,
"kurabiye hırsızı" yavaş
yavaş
tüketirken
kurabivelerini.**

A decorative background featuring a light green balloon with yellow streamers at the top left, a light blue balloon with yellow streamers in the middle left, and a light purple balloon with yellow streamers at the bottom left. The text is written in a bold, dark blue font.

**Kulağı saatin tik
tak'larındaydı ama yine de
engelleylemiyordu tik tak'lar
sinirlenmesini.
Düşünüyordu kendi kendine,
"Kibar bir insan olmasaydım,
morartırdım şu adamın
gözlerini!"**

**Her kurabiyeye
uzandığında, adam da
uzatıyordu elini.**

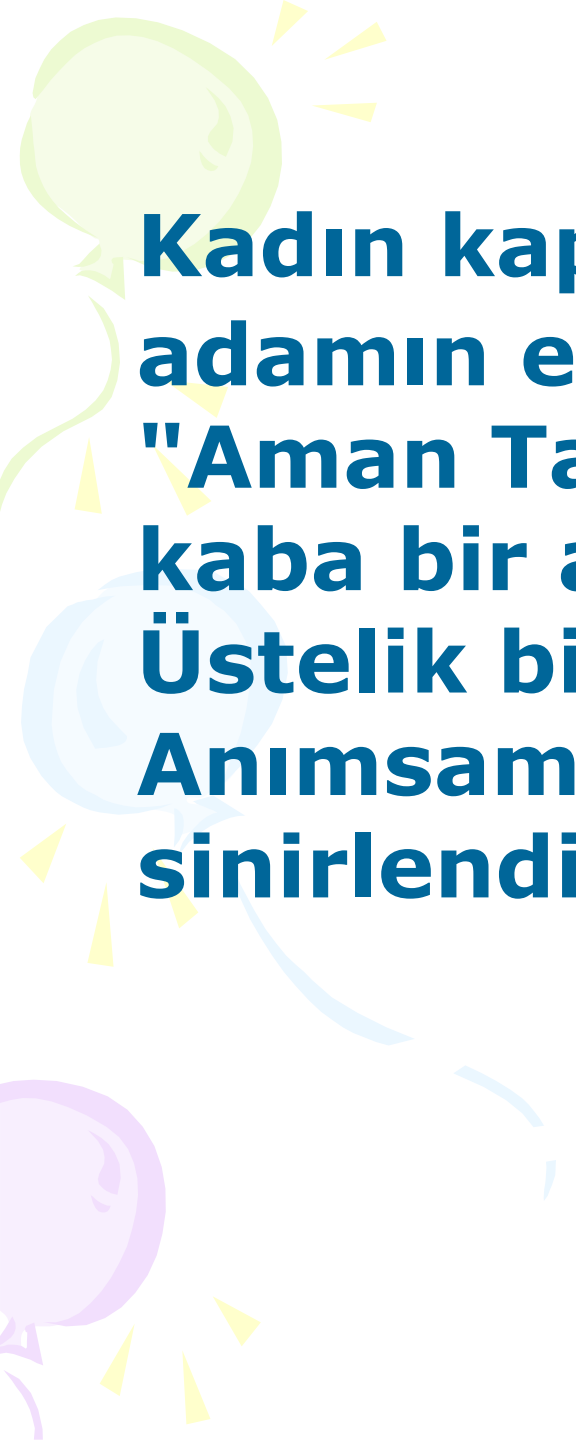
**Sonunda pakette tek bir
kurabiye kalınca**

**"Bakalım Őimdi ne
yapacak?" dedi kendi
kendine.**

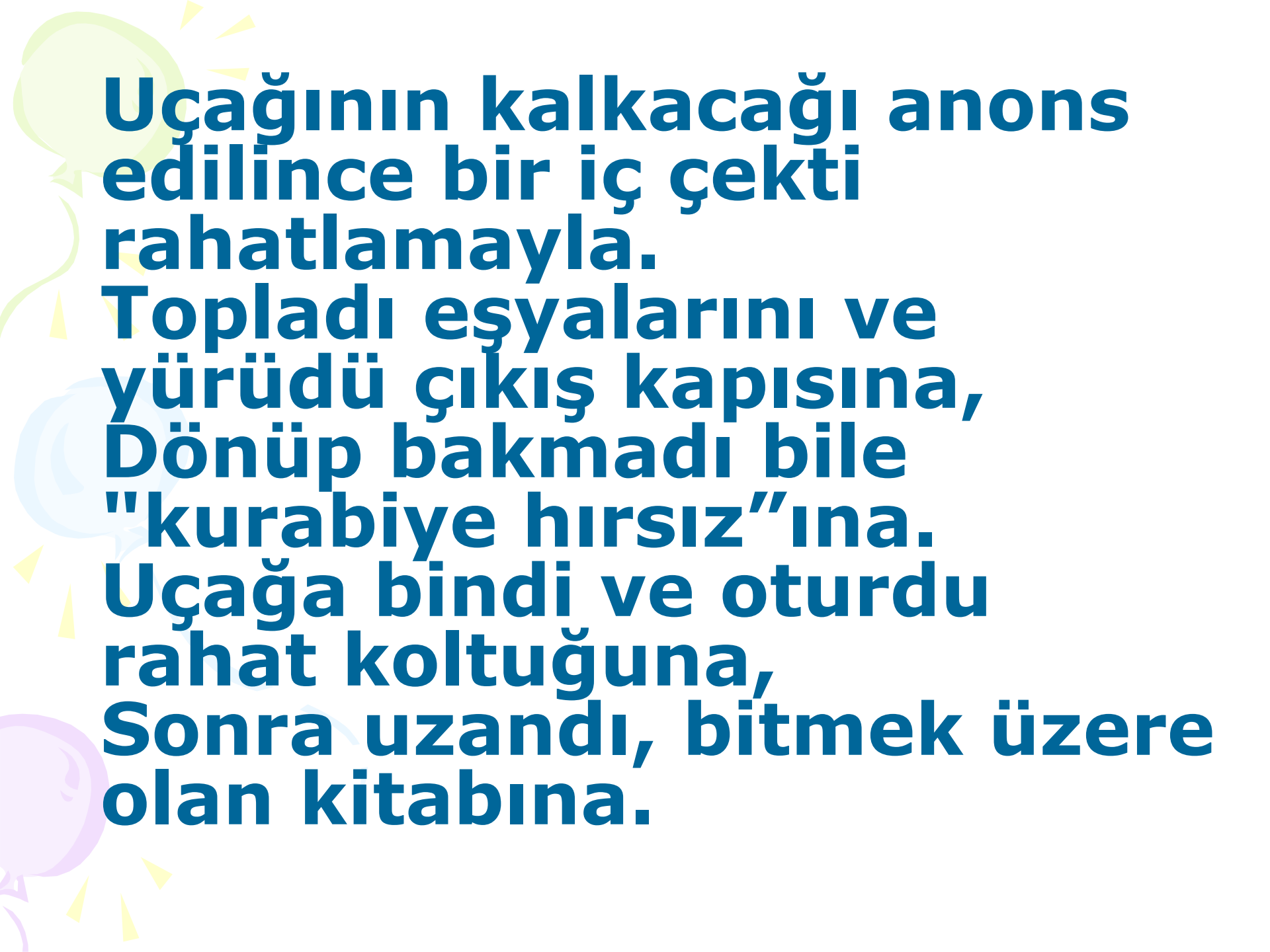

**Adam, yüzünde asabi bir
gülümsemeye uzandı son
kurabiyeye ve böldü
kurabiyeyi ikiye.**

**Yarısını kurabiyenin
atarken ağzına, verdi
diğer yarıyı kadına.**

**Kadın kapar gibi aldı kurabiyeyi
adamin elinden ve
"Aman Tanrım, ne cüretkâr ve ne
kaba bir adam,
Üstelik bir teşekkür bile etmiyor!"
Anımsamıyordu bu kadar
sinirlendiğini hayatında,**

**Uçağının kalkacağı anons
edilince bir iç çekti
rahatlamayla.**

**Topladı eşyalarını ve
yürüdü çıkış kapısına,
Dönüp bakmadı bile
"kurabiye hırsız"ına.**

**Uçağa bindi ve oturdu
rahat koltuğuna,
Sonra uzandı, bitmek üzere
olan kitabına.**

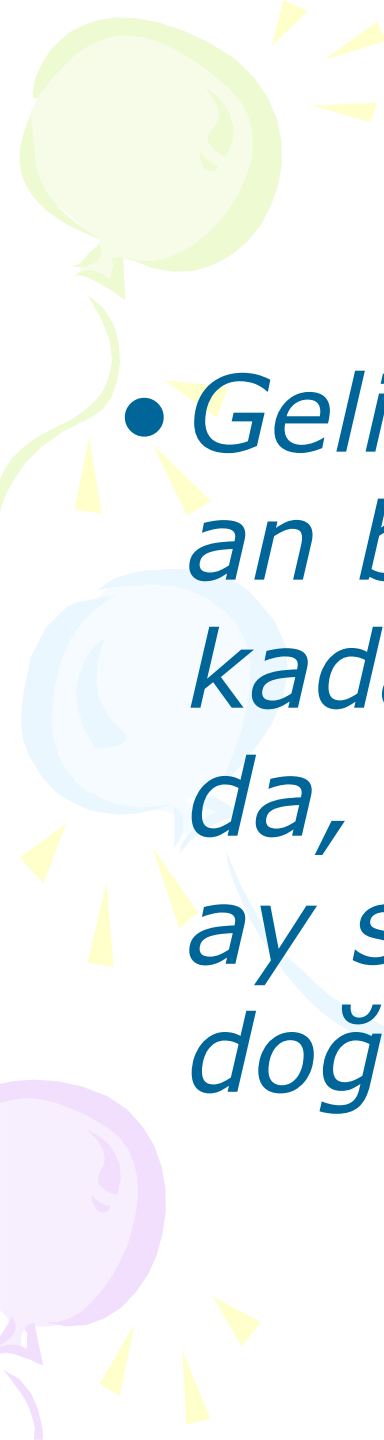
**Çantasına elini uzatınca,
gözleri açıldı şaşkınlıkla.
Duruyordu gözlerinin
önünde bir paket kurabiye!
Çaresizlik içinde inledi,
"Bunlar benim
kurabiyelerimse eğer;
Ötekiler de onundu ve
paylaştı benimle her bir
kurabiyesini!"**

**Özür dilemek için çok
geç kaldığını anladı
üzüntüyle,
Kaba ve cüretkâr
olan, "**kurabiye hırsızı**"
kendisiydi işte.**

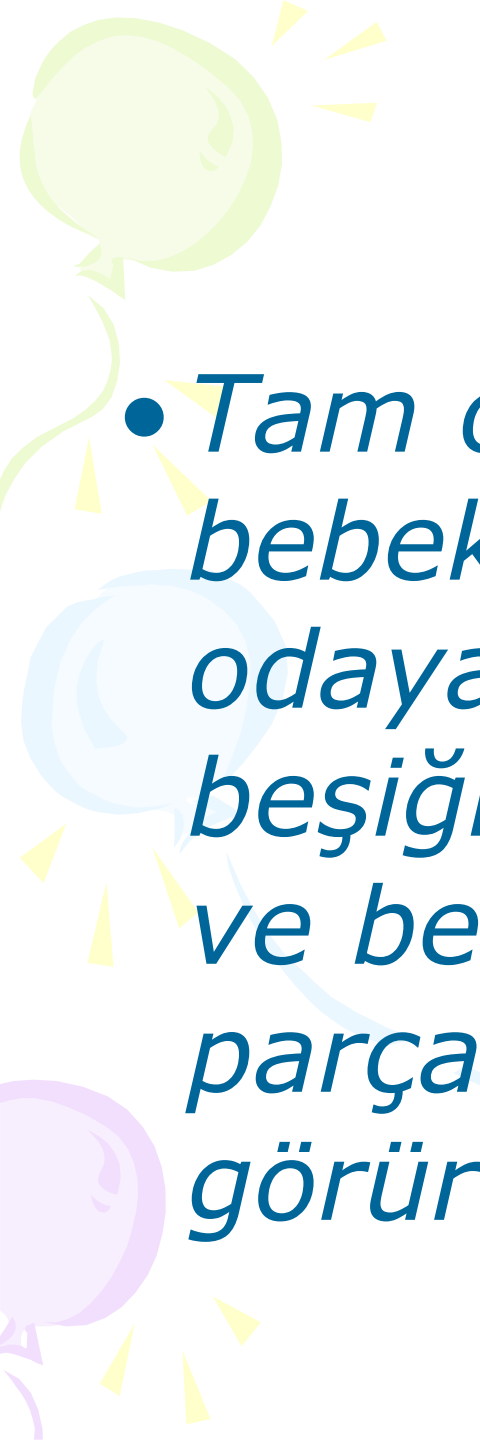
BİR BAŞKA ÖYKÜ

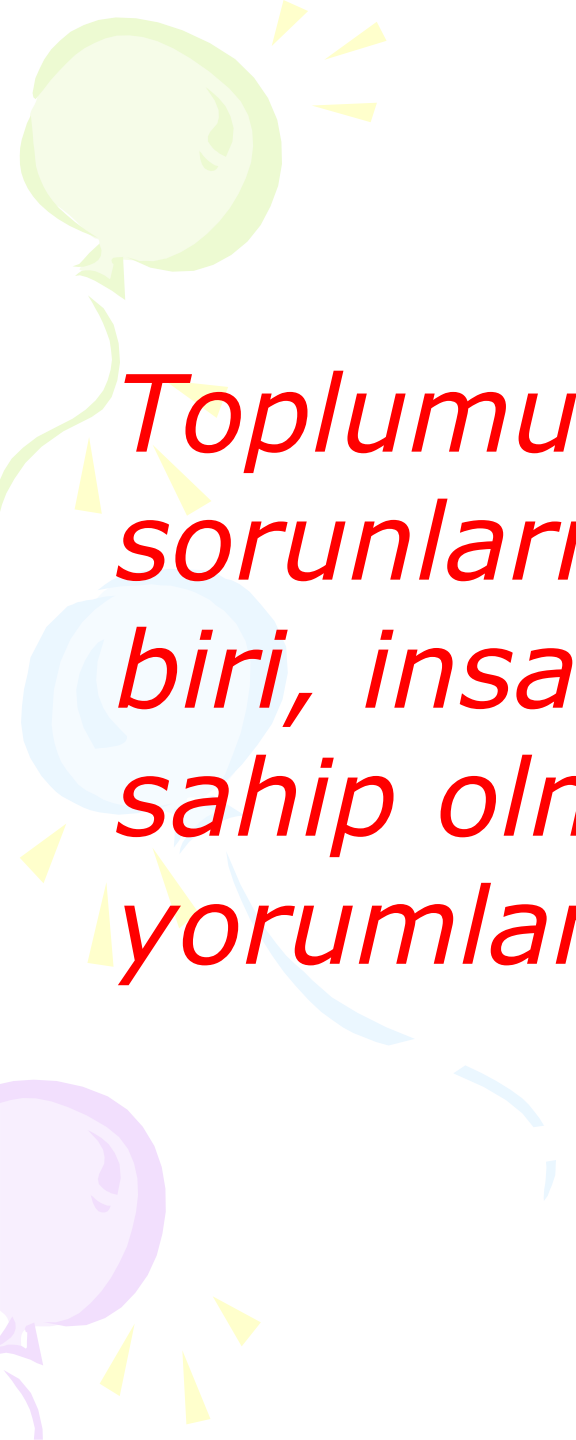
- *Bir köyde tek başına yaşayan; çocuğu doğmadan önce kocası ölmüş hamile bir kadın, kendisine arkadaş olması açısından dağda yaralı olarak bulduğu bir gelinciği evinde beslemeye başlar.*

-
- A decorative graphic on the left side of the slide featuring three balloons in light green, light blue, and light purple, each with yellow streamers trailing behind them.
- *Gelincik kadınının yanından bir an bile ayrılmaz. Her ne kadar evcil bir hayvan olmasa da, oldukça uysallaşır. Bir kaç ay sonra kadının çocuğu doğar.*

-
- *Tek başına tüm zorluklara göğüs germek ve yavrusuna bakmak zorundadır. Günler geçer ve kadın bir gün bir kaç dakikalığına da olsa evden ayrılmak zorunda kalır. Gelincik ile bebek evde yalnız kalmışlardır*

-
- *Aradan biraz zaman geçer ve anne eve gelir. Eve geldiğinde gelinciği ve kanlı ağzını görür. Anne çıldırmışçasına gelinciğe saldırır ve onu oracıkta öldürür.*

-
- *Tam o sırada içerideki odadan bebek sesi duyulur. Anne odaya yönelir ve odada beşiği, beşiğin içinde bebeği ve bebeğin yanında parçalanmış olan **yılanı** görür.*

A decorative graphic on the left side of the slide featuring three balloons: a green one at the top, a blue one in the middle, and a purple one at the bottom. Each balloon has a string and is surrounded by small yellow triangular streamers.

Toplumumuzda yaşanan sorunların ana nedenlerinden biri, insanların yeterli bilgiye sahip olmadan olayları yorumlamasıdır.

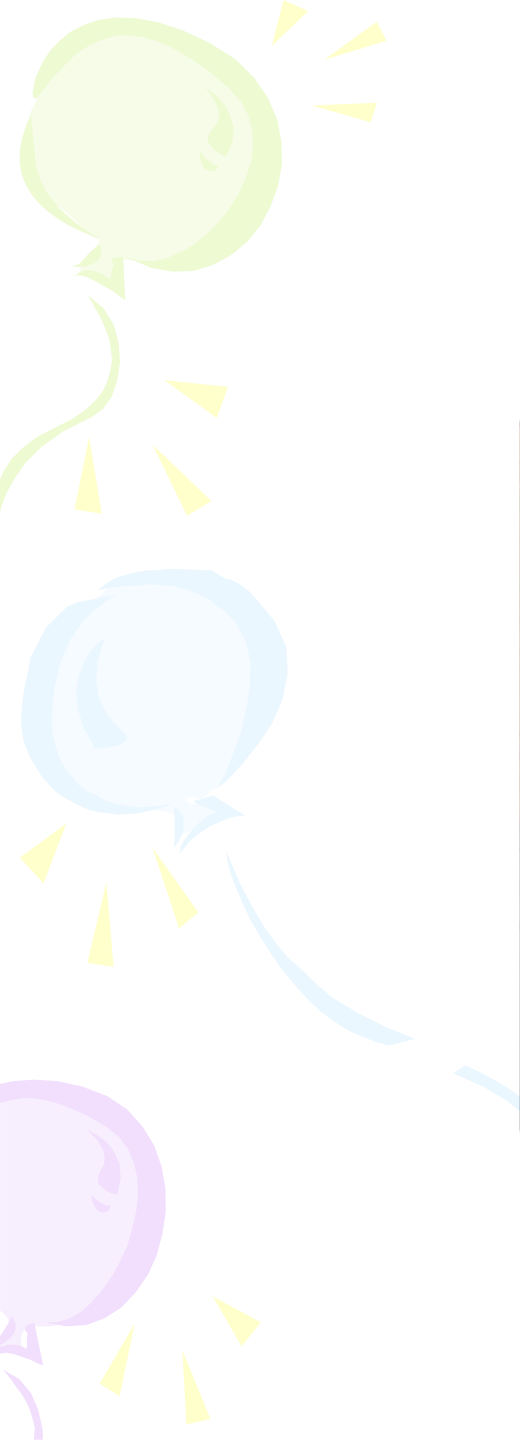
ÖNYARGI

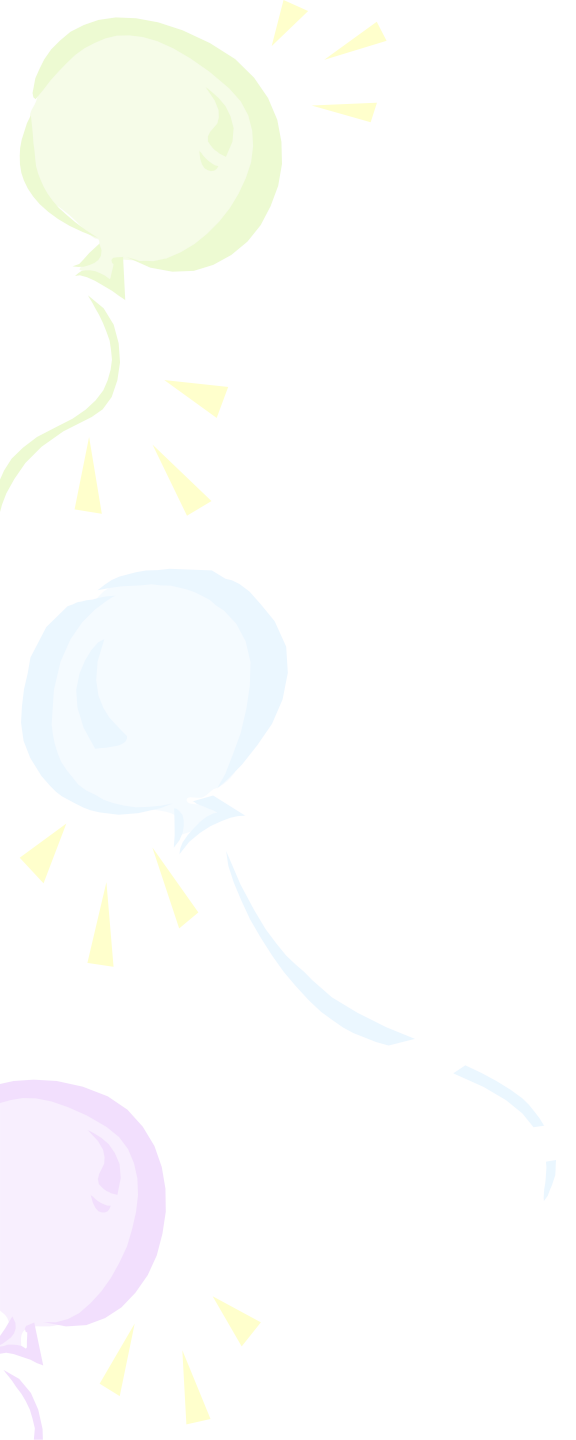

*Önyargı, nasıl tarif edilebilir;
Önyargıya görsel olarak bir örnek
verelim.*

-
- *Aşağıdaki fotoğrafa iyi bakın, ilk baktığınızda ne görüyorsunuz? ...*

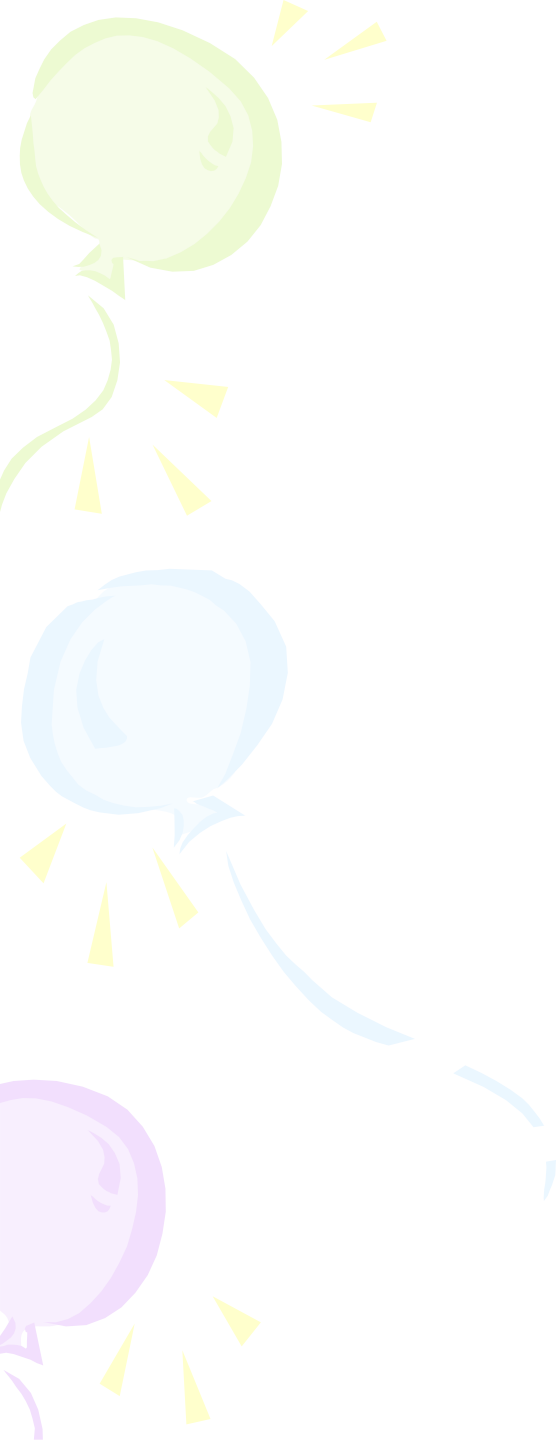

-
- Three balloons (green, blue, and purple) are positioned on the left side of the slide. Each balloon has a string and several yellow triangular flags attached to it, giving the impression of a festive or celebratory theme.
- A) KURBAĞA
 - B) AT
 - C) HİÇBİRİ

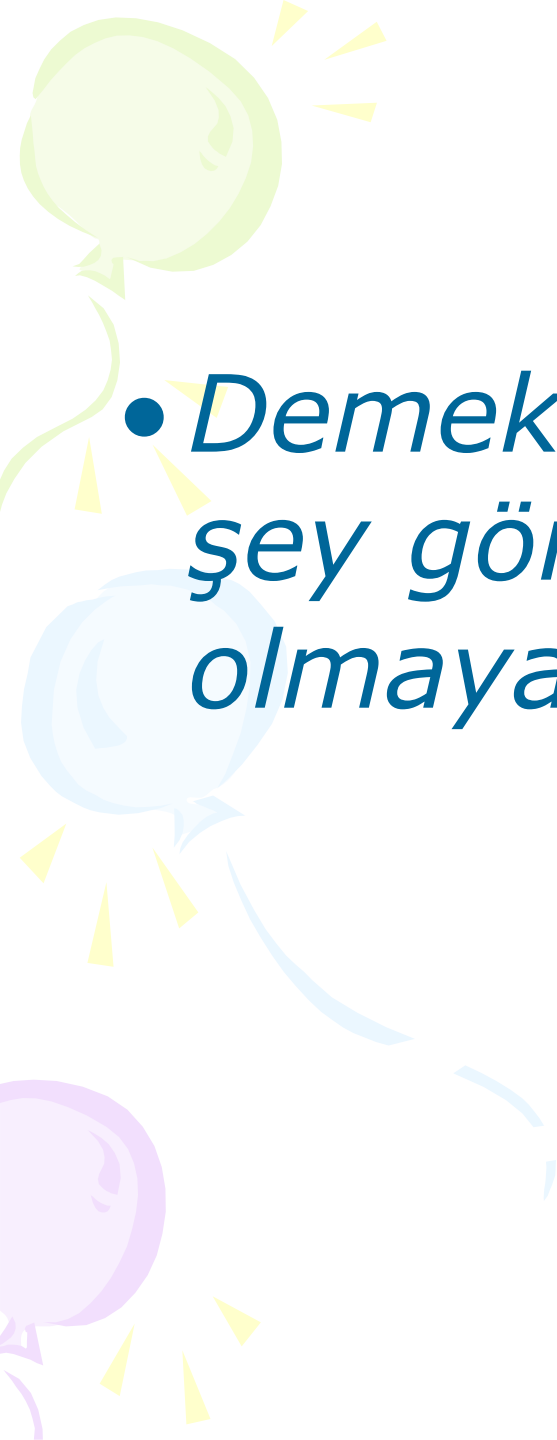
-
- *Bir alılık üzerinde oturan kurbağa değil mi?*

Bakın resim belli bir süre sonra hareket ediyor, ne imiş?

AT mī?
KURBAĢA
mī?

-
- *Demek ki; "hayatta hiç bir şey görüldüğü gibi olmayabilirmiş", ne dersiniz?*

ÖNERİ

- *Öfke ve kininizle hemen karar vermeyin.*
- *Duyduklarınızın çok azına, gözüünüzle gördüklerinizin yarısına inanın.*

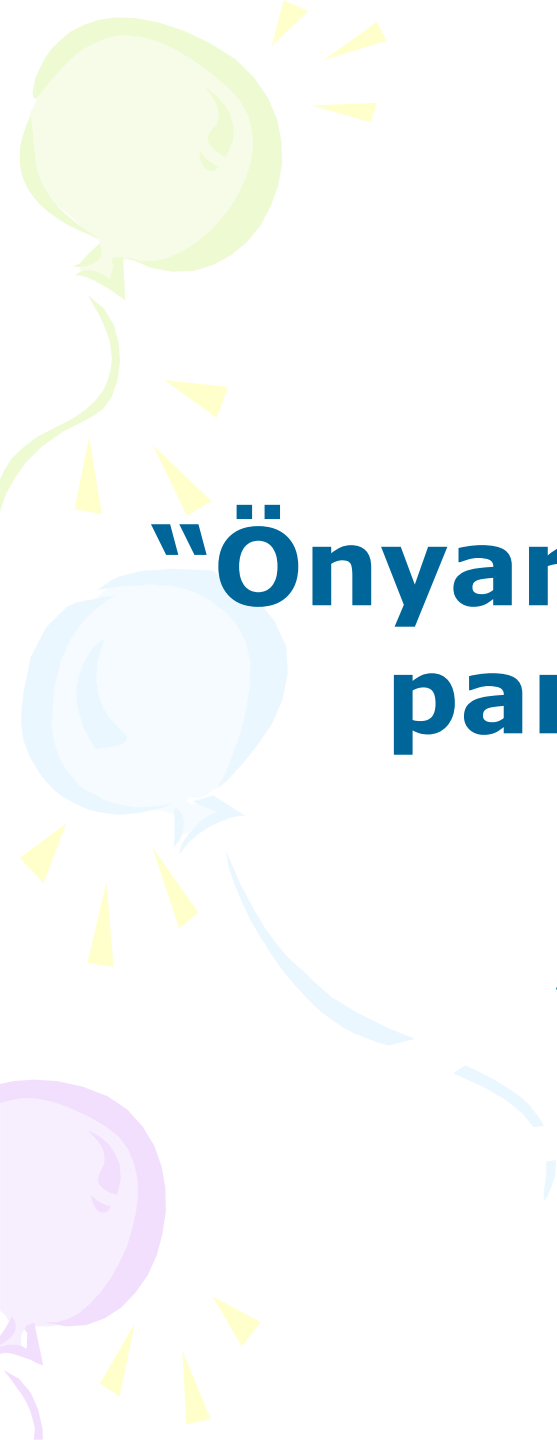
YORUM

- *Çünkü gerçekler gözlerinizle dahi görseniz öyle olmayabilir.
Önyargısız olan kişiler,
yaşama farklı gözle bakabilen kişilerdir.*

HATIRLATMA

- *Ne zaman bir olaya önyargıyla yaklaşıp olursanız, kurbağa'nın at başına dönüşebileceğini hiç unutmayın.*

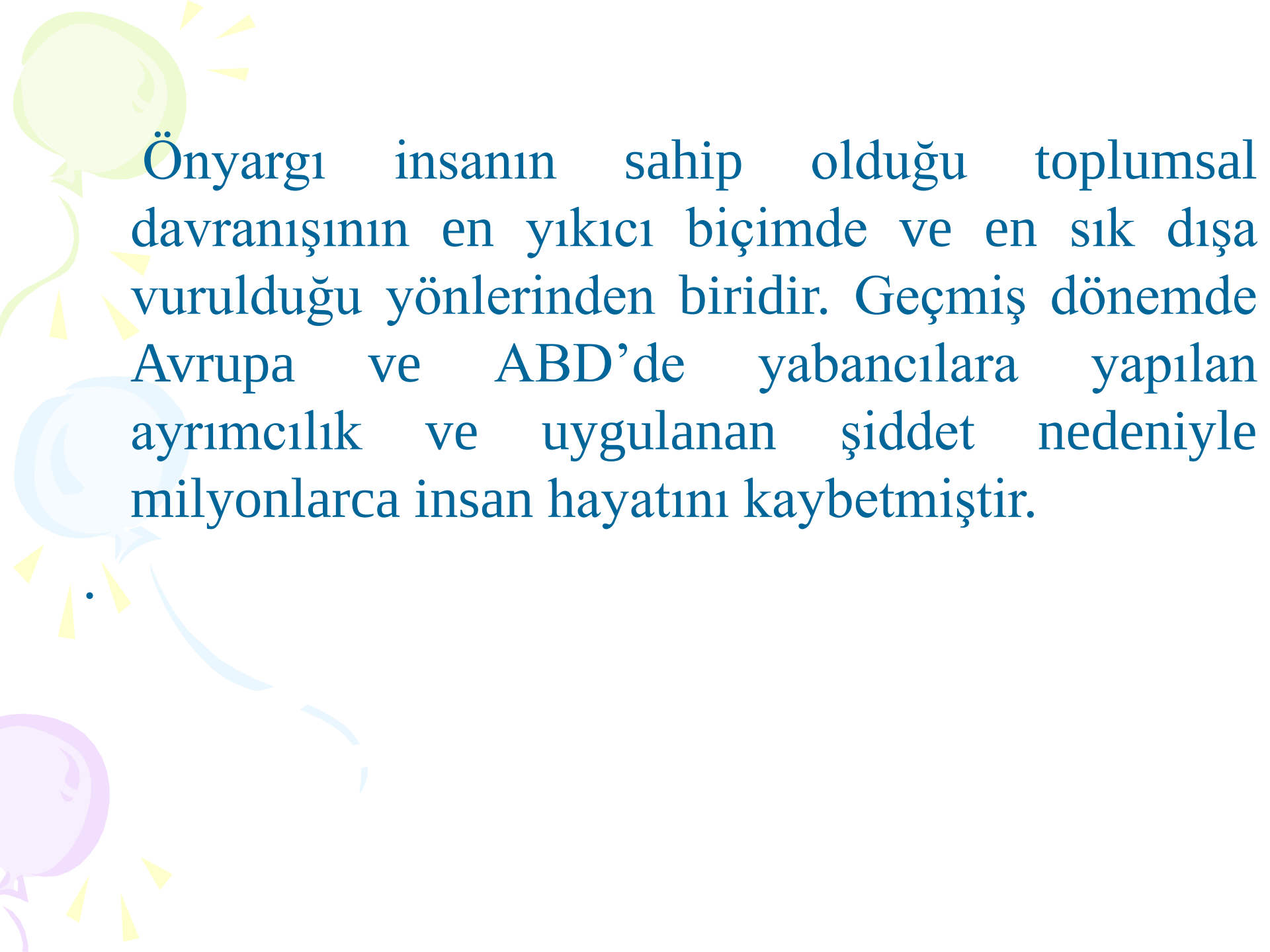

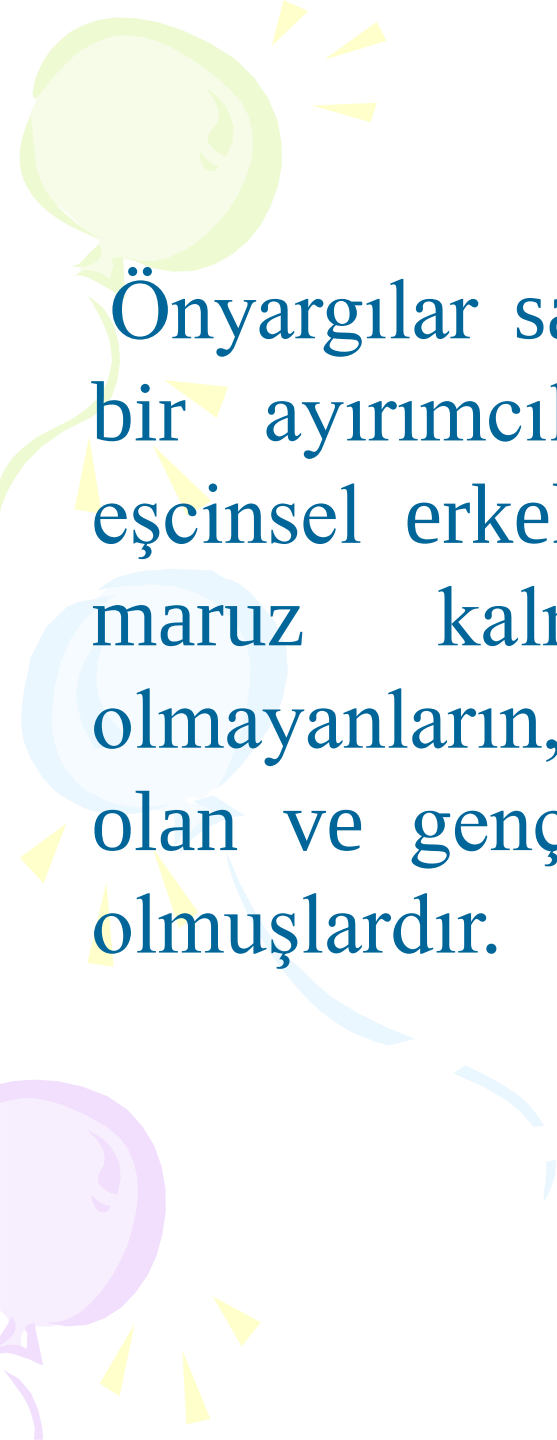
**“Önyargıları yıkmak atomu
parçalamaktan daha
zordur”
Albert Einstein**

The background features a light blue gradient with several large, stylized, swirling shapes in purple, green, and light blue. These swirls are interspersed with numerous small, yellow, starburst-like shapes that resemble confetti or light rays.

ÖNYARGI

Önyargı insanın sahip olduğu toplumsal davranışının en yıkıcı biçimde ve en sık dışa vurulduğu yönlerinden biridir. Geçmiş dönemde Avrupa ve ABD’de yabancılara yapılan ayrımcılık ve uygulanan şiddet nedeniyle milyonlarca insan hayatını kaybetmiştir.

Önyargılar sadece etnik ve ırksal gruplara yönelik bir ayrımcılık içermez. Tarihte her dönemde eşcinsel erkek ve kadınlar toplumda bu davranışa maruz kalmışlardır. Yine şişman olanlar olmayanların, yaşlılar ve engelliler sağlığı yerinde olan ve gençler tarafından kalıp yargıların hedefi olmuşlardır.

Grup Düşmanlığının Bileşenleri

Bu davranış *iç grup* adı verilen bir grubun üyeleri, *dış grup* adı verilen bir başka grubun üyelerine karşı olumsuz tutumlar sergilediklerinde ortaya çıkar. Böyle grup düşmanlıklarının kendi aralarında birbirleriyle ilişkili, fakat ayırt edilebilir üç bileşeni vardır.

Kalıpyargılar bilişseldir. Bunlar grup üyelerinin en yaygın özelliklerindendir.

Önyargı duygusaldır. Hedef bir gruba yönelik olumsuz duygulara önyargı adı verilir. Son olarak

Ayrımcılıksa davranışsaldır. İnsanları sırf grup üyelikleri nedeniyle dezavantajlı duruma koyup ona göre davranmaya ayrımcılık denir.

• **Kalıpyargılar**

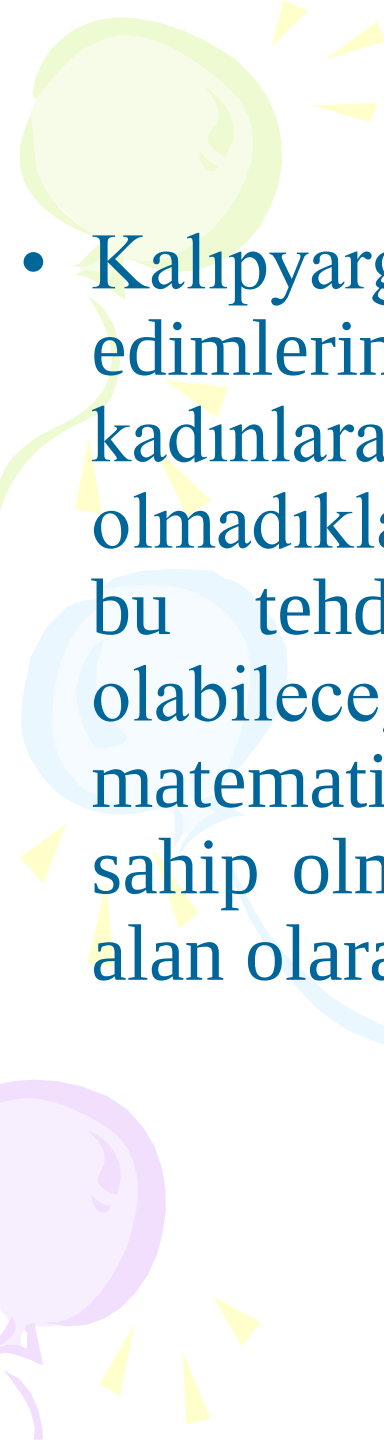
Kalıpyargıları grup düşmanlığının bilişsel bileşeni olarak adlandırıyoruz.

Bunlar belirli bir grup ya da toplumsal kategorideki insanlar tarafından paylaşılan özelliklere ilişkin inançlardır.

Kalıpyargılar zamana göre değişiklik gösterebilirler.

Gruplar hakkındaki katı kalıp yargılar az da olsa doğruluk payı taşırsalar da büyük oranda yanlış kaynaklardan beslendikleri için doğru değildir.

- İnsanlar genellikle kendi gruplarına karşı en yaygın kalıp yargıların en çok farkındadırlar. Buna **kalıpyargı tehdidi** denir. Kalıpyargı tehdidi olumsuz bir kalıpyargının hem ilişkili hem de çarpıcı olduğu bağlamlarla sınırlı olmak eğilimindedir.
- Örneğin bir iş kadını erkek meslektaşlarıyla tartışmalı bir toplantı esnasında engellenmişlik hissi içinde kendini ağlamaya hazır bulabilir. Ağlamanın yalnızca meslektaşlarının stresli durumlarla baş edemeyen kadın kalıpyargılarını doğuracağını ve örgüt içindeki konumuna zarar vereceğini bilmektedir. Bu, onun üzerindeki kalıpyargı tehdididir. Fakat yakın bir arkadaşının anma töreninde ağlamaya başlasaydı, bu tehdidi hissetmeyecekti.

-
- Kalıpyargı tehditlerinin ayrıca başka grupların edimlerine de zarar verdiği gösterilmiştir. Örneğin, kadınlara karşı matematikte erkekler kadar iyi olmadıkları kalıpyargısı vardır. Yapılan çalışmalara göre bu tehdidin uzun dönemde olumsuz etkilerinin olabileceğine işaret edilmiştir. **Örneğin** Kadınlar matematik başarısını sanatsal edimler ya da bir aileye sahip olma gibi, başka amaçlardan daha az değerli bir alan olarak algılamaya başlayabilirler.

- **Önyargı**
- Önyargı duygusal boyut üzerine kuruludur. Ayrıca bir de peşin hükme dayalıdır. Algılayıcı insanların bireyler olarak özellikleri temelinde değil de grup üyelikleri temelinde değerlendirir. Önyargı sadece bir dış-grup hakkındaki olumsuz tutumlar için kullanılan bir kavram değildir.

Etnik merkezcilik iç-grubun bütün dış-gruplardan daha üstün olduğu inancına verilen addır. Bir iç-gruba yönelik bu aşırı olumlu tutumlar, ayrıca, daha bireyler olarak tanınmadan önce, iç-grup üyeleri hakkında olumlu değerlendirmelere neden olur. Etkileri ayrıca yıkıcı ve yaygındır.

- Kalıp yargılar ve önyargılar gerçekten farklı şeyler midir? Daha önce, kalıp yargıların bilişsel, önyargıların duygusal olduklarını belirtmiştik. Bu yararlı ve yalın bir kuraldır, fakat her ikisi de bir biliş ve duygu karışımını yansıtmaktadır.
- Örneğin AIDS'li insanlara ilişkin algıları düşünün. Eşcinsellere karşı önyargılı algıları düşünün. Eşcinsellere karşı önyargılı olanlar belleklerinde hem bir grup adını (örneğin eşcinseller) hem de ona bağlı kalıp yargısal özellikleri (örneğin, ahlaksızlık) saklamak ve olumsuz duyguyu grup adıyla ilişkilendirmek çabasındalar.

Ayrımcılık

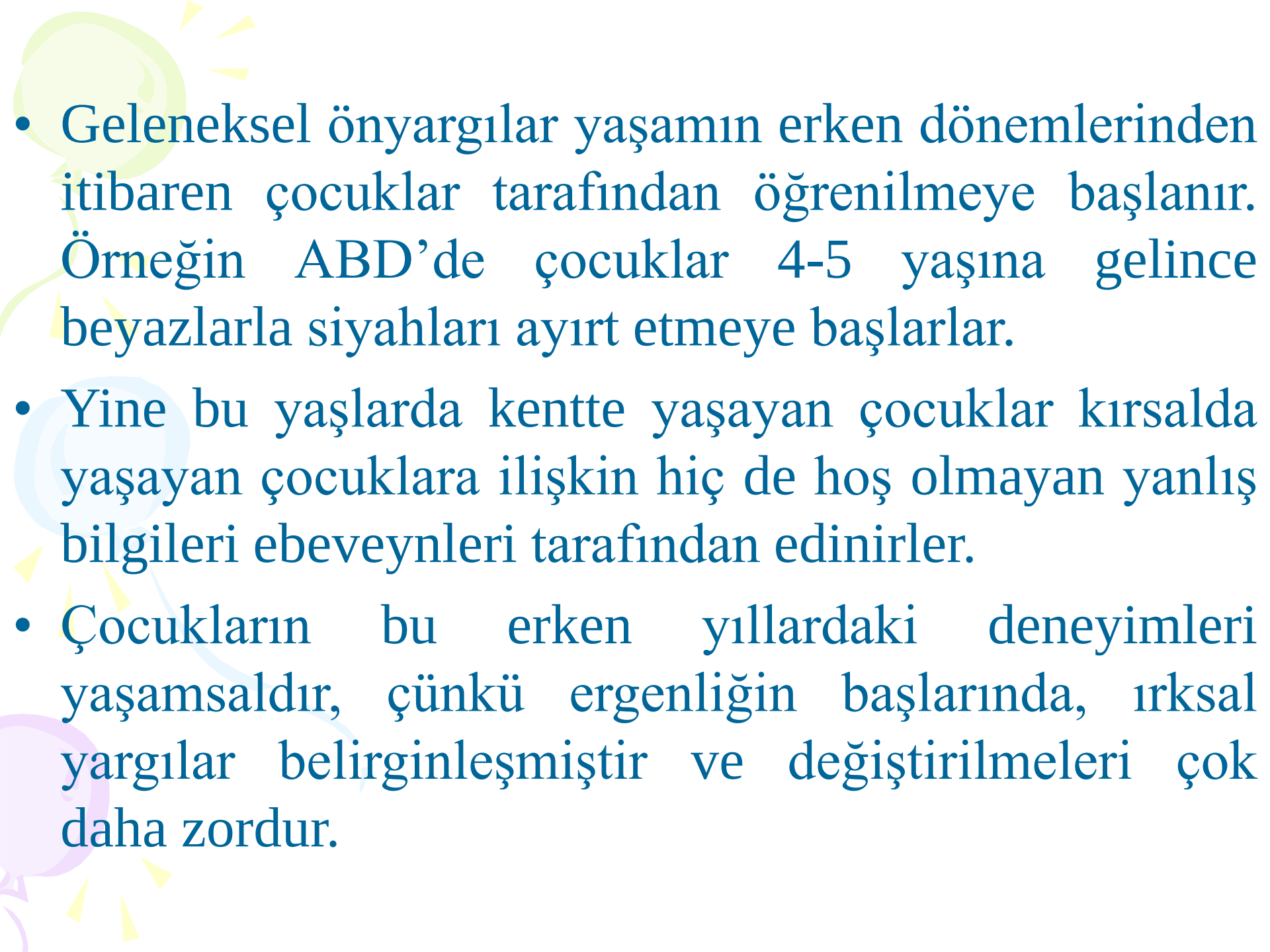
- Ayrımcılık dış-grup düşmanlığının davranışsal bileşenidir. Grup üyelikleri temelinde bireylere yönelik olumsuz davranışlardan oluşur. Örneğin azınlık üyelerinin okula alınmasında kota kullanımı gibi.
- Ayrımcılık davranışları sık sık **yükleme belirsizliği** içerir. Terfi isteği geri çevrilen kişi buna neden olan şeyin ayrımcılık mı yoksa işte edim yetersizliği mi olduğunu söyleyemez.

ÖNYARGILARI ÖĞRENME

- Önyargıları öğrenmeyi açıklamada kullanılan en yaygın kuram toplumsal öğrenme kuramıdır. Buna göre grup düşmanlığı insanlar tarafından öğrenilir.

Toplumsallaşma

- Çocuklar kalıp yargı ve önyargılarla doğmazlar. Onları ailelerinden, akrabalarından, kitle iletişim araçlarından ve kendilerini saran toplumdan öğrenirler. Toplumsallaşma, çocukların toplumların geleneksel toplumsal kurallarını öğrendikleri sürecin adıdır. Önyargılar evin içinde ya da dışında öğrenilebilir.

-
- Geleneksel önyargılar yaşamın erken dönemlerinden itibaren çocuklar tarafından öğrenilmeye başlanır. Örneğin ABD’de çocuklar 4-5 yaşına gelince beyazlarla siyahları ayırt etmeye başlarlar.
 - Yine bu yaşlarda kentte yaşayan çocuklar kırsalda yaşayan çocuklara ilişkin hiç de hoş olmayan yanlış bilgileri ebeveynleri tarafından edinirler.
 - Çocukların bu erken yıllardaki deneyimleri yaşamsaldır, çünkü ergenliğin başlarında, ırksal yargılar belirginleşmiştir ve değiştirilmeleri çok daha zordur.

Kitle İletişim Araçları

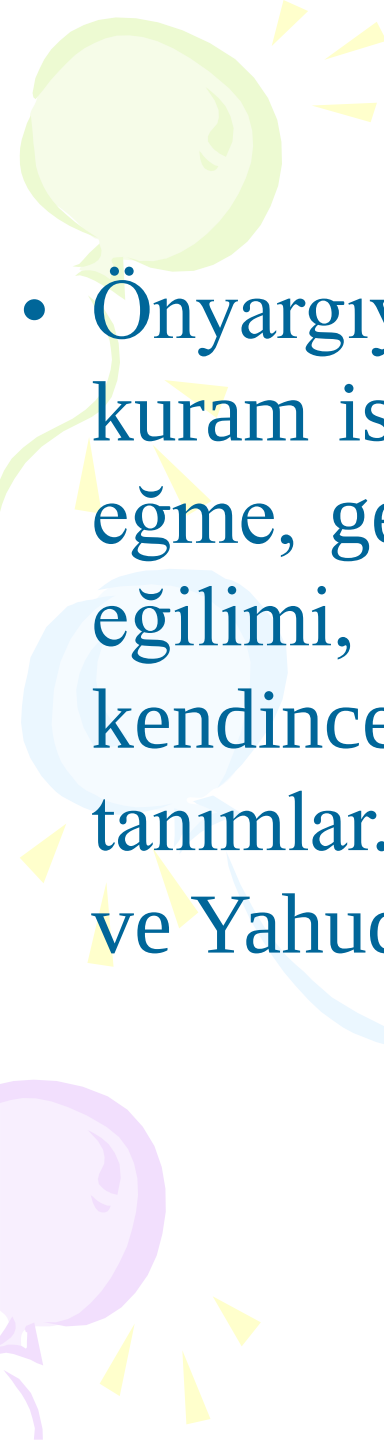
- Kitle iletişim araçları olası diğer bir toplumsal öğrenme kaynağı oluşturur. Geçmişte televizyon ve gazetelerde siyahlar genelde ya çok az yer alıyorlar, ya da çok düşük işlerde çalışırken gösteriliyorlardı. Böylece öğrenme olumsuz yargıları kitle iletişim araçları tarafından da aşılamaktadır.
- Kitle iletişim araçları grup kalıpyargılarını pekiştirmede önemli roller oynar. Çünkü belirli bir grubun kitle iletişim araçlarındaki temsil oranı kalıpyargının oluşmasında belirleyicidir. Örneğin Amerikalıların son yıllarda sosyal yardıma ilişkin itirazları yükselmekte. Çünkü medyada önemli bir siyah kesim zengin olarak yansıtılmakta ve yoksulların önemli bir bölümü siyah olduğu için sosyal yardım görürken, televizyondan dolayı siyahların zengin olduğunu düşünen beyazlar, siyahlara yönelik sosyal yardıma itiraz etmekte.

ÖNYARGI İÇİN GÜDÜLENME

- GÜdüsel kuramlar önyargının bireyin gereksinimlerinin doyurulmasında nasıl yardım ettiği üzerine odaklaşırlar. Yani ilk olarak insanların güdüleri üzerine odaklaşıır. İkinci olarak da insanların önyargılı tutumlar benimsemelerine yol açan özendiriciler üzerinde odaklaşırlar.

1-Psikodinamik Yaklaşımlar

- Önyargıyı bir bireyin kişiliğinin özel dinamiklerinin bir sonucu olarak çözümleyen kuramlara **psikodinamik kuramlar** adı verilir. Böyle bir kuram önyargıyı yön değiştirmiş saldırganlık olarak görür.

-
- Önyargıyı bir **kişilik bozukluğu** olarak değerlendiren kuram ise **yetkeci kişiliği** yetkeye abartılı bir boyun eğme, geleneksel davranış standartlarına aşırı uyma eğilimi, sapkınlara ve azınlık üyelerine karşı kendince haklı düşmanlık ve cezacı bir tutum olarak tanımlar. Bu kişilerin yüksek oranda etnik merkezci ve Yahudi düşmanlığı besledikleri görülmüştür.

• 2 Gruplar Arası Rekabet

- Buna göre önyargılar gruplararası rekabetten doğmaktadır. Bu görüş toplumun güç, ekonomik kaynaklar, toplumsal konum ve istenebilirlik gibi özellikler açısından farklılıklar gösteren gruplardan oluştuğunu varsayar. Baskın gruplar ayrıcalıklı konumlarını korumaya çalışırken, bu özellikleri taşımayan gruplar ise bu eşitsizlikleri ortadan kaldırmak için uğraşırlar. Bu da beraberinde çatışmayı doğurmaktadır.
- Gerçekçi grup çatışması kuramı önyargıyı, kaynaklar ve güç için gruplar arası rekabetin kaçınılmaz bir sonucu olarak görmektedir. Grupların çıkar çatışmaları sürekli olduğu için bunun ortadan kaldırılması oldukça güçtür.

- Bir başka kuram da, grup konumu yani statüsü üzerinde odaklaşmaktadır. Buna göre bu tür gruplar, ayrıcalıklı konum ve birlikte getirdiği üst düzey yerleşim yerleri, okullar ve işler gibi bütün iyi şeyleri daha dezavantajlı grupların tehditlerine karşı koruyacaktır. Baskın grubun grup konumu duygusu dört öğeyi içerir: 1) başat grubun üstünlüğüne inanma, 2) dezavantajlı grupların üyelerinin yabancı ve farklı olarak algılanması, 3) üstün kaynaklar üzerinde sahiplik iddiaları, 4) dezavantajlı gruplar o üstün kaynaklara gözlerini diktiklerinde yaşanan bir tehdit edilmişlik duygusu. Örneğin siyahlara yapılacak özel yardım programlarına en çok beyazların itiraz etmeleri.

- Toplumsal baskınlık kuramı, bazı toplumların tepede, bazılarının tabanda olmak üzere, hiyerarşik bir biçimde örgütlendiklerini varsayar. Buna göre bazı grupların (örneğin polisler gibi) baskın olarak toplumun daha iyi işlev gördüğü ileri sürülür.

• ÖNYARGININ BİLİŞSEL TEMELLERİ

- Zararsız görünen bilişsel yanlılıklar, önyargılı toplumsallaşmanın, kişilik bozukluklarının ya da gruplar arasında kaynaklar için rekabetin olmadığı durumlarda bile kalıpyargı ve önyargıların biçimlenmesine neden olurlar.
- **Gruplara Ayırma**
- Algısal olarak gruplara ayırma ilk adımdır. Algılayıcılar, doğal olarak insanları gruplandırırılar. Bir yabancının bir kadın mı yoksa erkek mi, siyah mı yoksa beyaz mı, çocuk mu yoksa yetişkin mi, bir genç mi yoksa yaşlı mı olduğunu anlar ve hemen onu bir gruba sokarız. Bu, büyük ölçüde bilinçsiz, otomatik ve isteğe bağlı olmayan bir süreçtir. Algımız biz farkına bile varamadan grup çerçevesinde yapılanmıştır.

• **Kategori Temelli Bilgi İşleme**

- Bireyler hakkındaki bilgiler kategorilere ayrılabilirse, belirgin bir biçimde yalınlaşır ve daha etkili olarak işlenir.
- Kategori ad ya da etiketi genellikle bir değerlendirmeye alakalıdır. Aynı kategori için bile olsa, farklı etiketler çok farklı değerlendirmelere neden olabilir. Ağırlığı ortalamamanın üzerinde olan insanlar “kilolular” kategorisinde genellikle nötr bir değerlendirme göstergesidir. Oysa “şişmanlar” kategorisi adıyla oldukça olumsuz bir değerlendirme yapılır.

TOPLUMSAL KİMLİK

Toplumsal kimlik kavramı önyargılara yaklaşımda yaşamsal bir öğedir. Toplumsal kimlik, benlik kavramının bir ya da daha fazla gruba üyelikten türetilen parçasıdır.

İç-Gruplara Karşı Dış-Gruplar

Pek çok çalışma kategorileşme eyleminin ayrıca insanları çok çabuk “biz” (bir iç-grup) ve “onlar” (bir dış-grup) içinde gruplandığını göstermektedir. Bu algılamamanın üç önemli sonucu vardır. Birincisi iç-grubu kayırma etkisidir. İkinci olarak iç-grup üyeleri öteki iç-grup üyelerini kendilerine dış-grup üyelerinden daha benzer olarak algılamak eğilimindedir. Buna **varsayılan benzerlik etkisi** adı verilir.

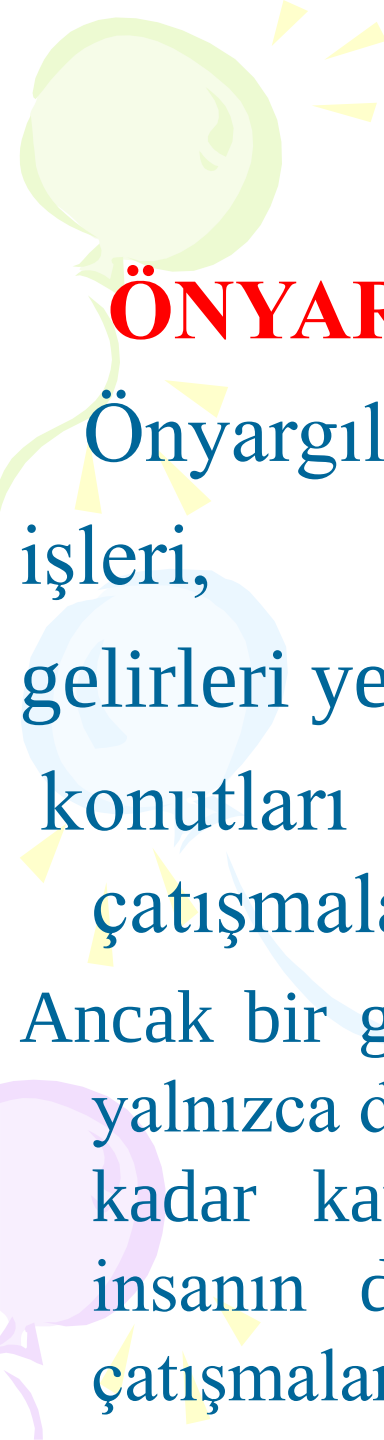
- Üçüncü olarak dış-grup üyelerini yabancı ve kendimizden farklı olarak algılamamız. “Biz farklı bireyleriz, onların hepsi birbirine benzer!” Buna **dış-grup benzeşikliği** adı verilir.

- **Toplumsal Kimlik Kuramı**

- Gruplar insanlar için bir anlam ve kimlik duygusu sağlarlar. Bir kişi iç grubun özellikleri ile algılanan kendi özellikleri arasındaki örtüşmeye giderek daha duyarlı hale gelebilir. Bu duyarlılık en sonunda bir iç grubun benliğin gerçek parçası haline gelmesiyle sonuçlanabilir.

• ÖNYARGININ DEĞİŞEN YÜZÜ

- 1930'ların ilk sosyal çalışmalarından bu yana çok şey değişmiştir. Hitler gelmiş ve geçmiştir. Yurttaşlık hakları hareketi ırksal ayırıcılık kurumunu sona erdirmeye yardımcı olmuştur. Kadın hareketi ve AIDS'li insanlar adına eylemcilik haberleri kitle iletişim araçlarını, zaman zaman da olsa caddeleri doldurmuştur. Bazı sorunlar çözüm yoluna girmekte, fakat bazıları önemlerini korumakta ve sorunlar ortaya çıkmaktadır. Yetişkinler arasında önyargıların azalması çocuklara daha az önyargının aktarılmasına yol açmıştır.

ÖNYARGILARI AZALTMA

Önyargılar,
işleri,
gelirleri yeniden dağıtarak,
konutları iyileştirerek ve benzerleriyle gruplar arası
çatışmalar azaltılabilir.

Ancak bir gruba yardım etme diğer grubun zararına işler ve
yalnızca düşmanlığı arttırır. Hiçbir zaman herkesi doyuracak
kadar kaynak yoktur. Bolluk dönemlerinde bile, çoğu
insanın durumu iyiirken görece yoksulluk gruplar arası
çatışmalara yol açabilir.

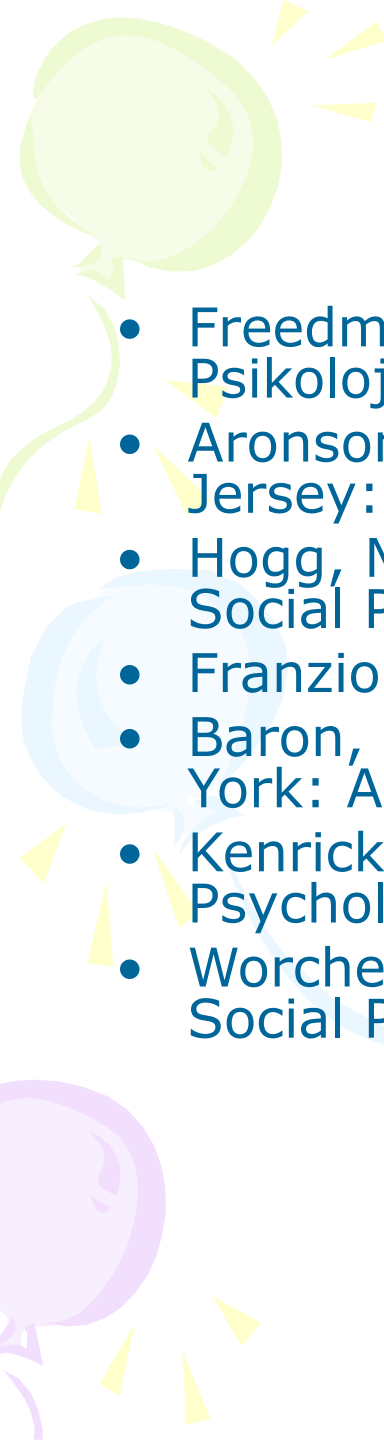
• Toplumsallaşma

- Önyargıları azaltmak için erken toplumsallaşmayı değiştirmek gerekir. Her yeni kuşak kendinden öncekinden daha az eski moda ırkçılık gösterir. Değişikliğin büyük bölümü daha genç insanların daha az önyargıyla büyümelerinden kaynaklanmaktadır.
- Eğitim oranı arttıkça önyargıların kırılması da o derece hızlanmaktadır. Örneğin eskiden erkeklerin yaptığı işlerde bugün kadınlar da çalışabilmekteler. Yine bazı önyargıların hedeflerinin değişmeleri ve artık eski kalıp yargılara eskiden olduğu kadar iyi uymamaları da toplumsallaşmadaki değişimle alakalıdır.

• **Gruplar Arası Temas**

- Eğer çok az ırklar arası temas yanlış kalıp yargılara neden oluyorsa, ırklar arası temasın artması doğru algıları arttırmalı ve önyargıları azaltmalıdır. Temas kuramında anahtar öge ortak amaçlarla iş birliğine dayalı karşılıklı bağımlılıktır. Bu, iki ögeden oluşur: birlikte etkileşme ve çıktıların paylaşılması. İki grubun üyeleri kıt kaynaklar yerine, iki tarafın karşılıklı çabalarını gerektiren ortak amaçla birlikte çalışmak zorundadırlar. Ayrıca, etkileşim eşit koşullardaki insanlar arasında olmalıdır. Eğer geleneksel statü dengesizliği sürdürülürse, kalıp yargılar kolaylıkla çözülemez.

-
- Three balloons (green, blue, and purple) are positioned in the top-left corner of the slide. Each balloon has a string and several small yellow triangular flags attached to it.
- **Yeniden gruplama:**
çatışan gruplar bir üst grup şemsiyesi altında birleştirilebilir.

KAYNAKLAR

- Freedman, J.L., D.O. Sears, J.M. Carlsmith. (1998). Sosyal Psikoloji, çev. A. Dönmez, Ankara: İmge Kitabevi.
- Aronson E., T.D. Wilson ve R.M. Akert (2005).New Jersey:Prentice Hall.
- Hogg, M.A. ve J.Cooper (2003). The Sage Handbook of Social Psychology. London. Sage Publication
- Franzio, S.L. (1996). Social Psychology. New York:Wiley.
- Baron, R.A. ve Byrne, D. (2000). Social Psychology. New York: Academic Pres.
- Kenrick, D.T., S.T. Neuberg, R.B. Cialdini. (1999). Social Psychology. Hillsdale, N.J: Erlbaum.
- Worchel, S., J. Cooper, G.R. Goethals, J.M. Olson. (2000). Social Psychology. Belmont:Wadsworth.